

ARABËT PARA MUHAMMEDIT A.S. DHE NË KOHËN E TIJ

H y r j e

Arabët janë popull semit. Ata i kanë ruajtur në masë më të madhe tiparet e kulturës së grupeve semite. Pastërtia etnike e tyre është rezultat i izolimit të tyre në Arabinë Qendrore. Kjo vërehet edhe te gjuha e tyre, e cila, ndonëse nga pikëpamja letrare më e reja në grupin semit, megjithatë i ka ruajtur më shumë se hebraishtja veçoritë themelore të gjuhëve semite¹.

Arabët vendin e tyre e quajnë “Xheziretu-l Arab” - Gadishulli Arabik. Ky gadishull kufizohet nga lindja me Gjirin Persik dhe një pjesë të madhe të Irakut Jugor. Në veri kufizohet me Sirinë, në perendim me një pjesë të Sinajit dhe me Detin e Kuq, kurse në jug gjendet Deti Arabik².

Arabët ndaheshin në fise. Kryeplaku i fisit gëzonte autoritet të madh. Fisi e respektonte fjalën e kryeplakut të vet, si në paqë ashtu edhe në luftë³.

Gjakmarrja ishte ligj i shenjtë tek arabët. Po të vritej njëri, fisi i tij përpiqej ta vriste njërin nga fisi i vrasësit. Këto luftëra i pengonin arabët që të jenë të lidhur mes veti.

Rrethanat shoqërore kanë qenë në gjendje të mjerueshme, sepse mbretëronte injoranca. Bënin jetë të shturur, kënaqeshin me

¹ Filip Hiti, *Istoria Arapa*, Sarajevo 1988, fq. 25-27, botimi i dytë.

² Osman Nuri Hadžić, *Muhamed a.s. i Kur'an*, Zagreb 1986, fq. 41, botimi i tretë.

³ Safijurrahman el-Mubarekfuri: *Nektari i vulosur i xhennetit* Shkup 1997, fq. 30-31.

amoralitet, bixhoz e alkool. Pa fije turpi endeshin të zhveshur, ndërsa për ta ruajtur “nderin”, vajzat e tyre të mitura i varrosnin të gjalla. Gratë bliheshin dhe shiteshin, përderisa mashkulli nuk ka pasë kurrfarë kufizimesh.

Jeta kulturore dhe arsimimi

Ekziston një çështje që meriton një vëmendje të posaçme, e ajo është poezia. Poezia e tyre kishte arritur shkallë të lartë artistike⁴.

Nga dituritë tjera mund të theksohet ajo e astronomisë, nga se dinin dhe njihnin një numër yjesh, me të cilët llogaritnin kohën dhe orientoheshin në udhëtimet e tyre natën.

Arsimimi tek arabët nuk kishte shtrirje në përmasa të gjëra.

Gjendja ekonomike dhe fetare

Tregëtia ka qenë burimi kryesor i sigurimit të mjeteve materiale për jetesë. Gjatë muajve kur te arabët ndalohej lufta, organizoheshin panairët e mëdha.

Beduinët merreshin me blegtori, përderisa në qytete ishte e zhvilluar në një masë edhe bujqësia. Por në përgjithësi mbretëronte një gjendje varfërie, skamje dhe urie⁵

Sa i përket besimit të arabëve, ata i mundonin sëmundje të njëjta, të cilat i preokuponin edhe popujt tjerë të botës.

Forma të ndryshme të idhujtarisë pagane, Hebreizmit, Krish-terizmit, Zoroastrizmit por edhe të monoteizmit, ishin përfaquar nga elementet e ndryshme të popullatës. Arberry këtë në mënyrë përmbledhëse e thotë kështu:

“Në fshatrat e gjëra dhe qytezat e dendura të Arabisë në kalim të shekullit të 6 e.r., ndëgjoen shumë zëra... shënohen shumë

⁴ Francesco Gabrieli, *Istoria arapske književnosti*, Sarajavo 1985, fq. 17-29

⁵ Më gjerësisht për gjendjen ekonomike në periudhën paraislame shih: Muhamed Hamidullah *Muhamed a.s.-djelo*, vëll. i II, botimi i dytë i plotësuar, Sarajevo 1983, fq. 203-216 (në vazhdim vetëm: M.Hamidullah-II)

pikëpamje. Hebrejët dhe të krishterët nuk ishin asgjë e pazakonshme...”⁶

MUHAMMEDI A.S. DHE FEJA ISLAME

Muhammedi a.s. lindi në Mekë⁷ me 12 Rabijul-Evel të vitit të cilin arabët e quajtën “amul-Fil” - viti i Elefantit⁸. Kjo i përgjigjet 20-22 Prillit të vitit 571 e.r.⁹.

Muhammedi a.s. nuk kreu asnjë shkollë, por ishte i ndershëm dhe shpirtmirë. Të gjithë e thirrnin “el-Eminë”-i siqertë, i besueshëm. Ai ishte simbol i pastërtisë në një shoqëri, e cila ishte e zhytur në injorancë. Nuk përulej para asnjë idoli, nuk merrte pjesë në kurrfarë kontributi për idhujt, madje as gjatë fëmijërisë së tij.

Si personalitet i jashtëzakonshëm ky njeri u paraqit në një ambient të errët, si kështjellë e dritës.

Paraqitja e islamit

Ndryshim i rëndësishëm ndodh tek ai gjatë qëndrimit në shpellën Hira. Këtu i shpallet drita hyjnore me fjalët:

“Lexo, në emër të Zotit tënd, i cili të ka krijuar.

Krijoi njeriun prej një rrëcke.

Lexo! Se është fisnik Zoti yt,

I cili e mësoi me pendë;

E mësoi njeriun çka nuk e kishte ditur.”

(Kur'an 96: 1-5¹⁰)

Këto janë ajetet e para që iu shpallën atij në fund të Ramazanit të vitit 610¹¹.

⁶ Cituar sipas Hamude Abdulati *Struktura familjare në Islam*, Shkup 1995, fq. 8.

⁷ Meka gjendet në zemrën e Hixhazit, në luginën Kafër, 48 mila larg nga Deti i Kuq.

⁸ Vit në të cilin komandanti abisinas nga Jemeni, Ebreheja e sulmon Mekën me elefantët e tij.

⁹ Te historianët, edhe pse prej të gjithë profetëve jeta e Muhammedit a.s është më e ndriçuara, ekzistojnë dallime në disa data. Këtu kam përmendë ato data për të cilat pajtohen shumica e historianëve.

¹⁰ Përkthimet e ajeteve kur'anore janë marrë nga *Kur'ani dhe hija e tij shqip*, përktheu: Dr. Feti Mehdiu, Shkup-Stamboll 1999.

Pas kësaj shpallje, në fillimin e thirrjes në Islam, kurejshitet¹² formojnë Këshillin Konsultativ që ta pengojnë këtë mision. Për këtë qëllim zgjidhën disa metoda¹³. Me metodat e tyre përpiqeshin që muslimanët dhe Muhammedin a.s. t'i demoralizojnë, t'i pengojnë të tjerët që të shoqërohen me muslimanët, dhe t'i iritojnë nga Kur'ani, poashtu t'i largojnë nga ato vende ku flitej për Islamin. Mirëpo, me kalimin e kohës, vërejtën se ato metoda nuk sillnin rezultat. Për këtë arsye Këshilli Konsultativ u tubua sërish dhe formoi një komision prej 25 anëtarësh, që do të merrej me këtë fenomen të ri, i cili ndërronte mënyrën e të menduarit të tyre, shprehitë dhe moralin e tyre.

Komisioni pas konsultimeve të shumta mori vendim: "Të ndërpritej veprimtaria e Muhammedit a.s. me çdo kusht, pa i zgjedhur metodat"¹⁴

Pas këtij vendimi filluan persekutimet ndaj muslimanëve, dhe si rezultat i kësaj ndodhi migrimi i muslimanëve në Abisini, në vitin e pestë të peygamberisë (615 e.r.).

Atje shpërngulen 12 familje muslimane¹⁵ Komisioni antiislam, bëri edhe një kontratë që e shkruan dhe e varën në Ka'be. Me këtë kontratë ata vendosën bojkotimin e përgjithshëm (leqitjen) të muslimanëve dhe ndihmëtarëve të tyre.

Pasi që, Muhammedit a.s dhe muslimanëve iu bë e pamundur jetesa dhe veprimtaria e lirë fetare në Meke, ai orientohet jashtë Mekës, për të gjetë përkrahës në mesin e fiseve tjera.

¹¹ F. H i t i, op. cit., fq. 116.

¹² Prej të gjitha fiseve arabe, më i njohuri ka qenë ky fis. Ata u vendosën në Mekë në vitin 440 e.r. pasi larguan nga aty fisin Huza. Ata në Mekë formuan qeverinë, që deri diku i ngjante qeverive të disa shteteve demokratike sot. Ata kanë patur këshillin dhe sesionin e parlamentit (Për funksionet qeveritare që i kryenin shih S. el-Mubarekfuri, op. cit., fq. 29). Këtij fisi i takonte edhe Muhammedi a.s..

¹³ V e h b i S. G a v o ç i, *Pejgamberi Muhamedi a.s. – Jeta dhe vepra*, Shkup 1994, fq.60.

¹⁴ S. e l – M u b a r e k f u r i, op. cit., fq. 89.

¹⁵ F. H i t i, op. cit., fq. 117.

Rreth vitit 620 disa jethribas, kryesisht nga fisi Hazrexh, u takuan me Muhammedin a.s. në panairin vjetor të Ukadhrit. Ata u interesuan për çështjet të cilat i predikonte Muhammedi a.s..

Në vitin e 12 të pejgamberisë, Muhammedi a.s. u takua me 12 Jethribas, të cilët dhanë betimin e besnikërisë në vendin e quajtur Akabe. Ata betoheshin se: Nuk do të adhurojnë askë tjetër përveç All-llahut, se nuk do të vjedhin, nuk do të bëjnë prostitucion, nuk do t'i vrasin fëmijët e tyre, nuk do të bëjnë intriga, nuk do t'i kundërvihen Muhammedit a.s. dhe misionit të tij, do të flasin të vërtetën kudo që të jenë dhe se nuk do të frigohen nga askush në rrugën e Zotit¹⁶. Pas kthimit të këtyre në Jethrib, feja Islame filloi të përhapej me të madhe.

Në vitin tjetër me Muhammedin a.s. u takuan 70 burra dhe 2 gra të Jethribit dhe të gjithë i shprehën besnikërinë. Ky takim është marrëveshje e qartë mes jethribasëve dhe Muhammedit a.s. për ndërtimin e shtetit të parë islam nën udhëheqjen e Muhammedit a.s..

Pas takimit të dytë në Akabe, dhe pasi që muslimanëve u shkoi për dore të themelojnë shtetin e tyre, ata filluan të shpërngulen (të bëjnë hixhret) në Jethrib.

Kur kurejshitët panë se muslimanët po vendoseshin në Jethrib dhe po bashkoheshin me fisin el-Evs dhe Hazrexh, i kaploi friga dhe me 12 shtator 622 mbajtën seancën e parlamentit në Daru Nedve (Sallën e Këshillit)¹⁷. Kjo ka qenë seanca më e rëndësishme në historinë e Mekës gjer në atë kohë. Në seancë morën pjesë përfaqësuesit e të gjitha fiseve kurejshite. Pas një diskutimi të gjatë, ata vendosën që të zgjedhin nga një të ri të fuqishëm të çdo fisi, të cilët do të përfaqësojnë të gjitha fiset dhe ashtu se bashku ta mbysin Muhammedin a.s.. Për këtë çështje ata zgjodhën 11 veta, të cilët në mbremjen e 12 apo 13 Shtatorit të vitit 622¹⁸ e rrethojnë shtëpinë e Muhammedit a.s.. Por, plani i kurejshëve, përkundër

¹⁶ Osman N. Hadžić, op. cit., fq. 68.

¹⁷ S. el-Mubarekfuri, op. cit., fq. 166.

¹⁸ Po aty, fq. 169-170.

gjitha përgatitjeve, dështoi krejtësisht. Në momentin vendimtar Muhammedi a.s. doli nga shtëpia e tij fshehurazi, shkoi te shoku i tij Ebu Bekri dhe së bashku me të u larguan nga Meka.

FORMIMI I SHTETIT ISLAM

Në vitin 622 Muhammedi a.s. kaloi nga Meka në Jethrib. Qytetarët e Jethribit e pranuan në mesin e tyre si të Dërguar të Zotit, dhe qytetin e tyre e quajtën “Qyteti i të Dërguarit të Zotit-Medinetu-n-Nebij”¹⁹.

Muhammedi a.s. në Medine krijoi bashkësinë e tipit plotësisht të ri, e cila nuk bazohet në përkatësinë e gjakut, të racës, as të përkatësisë teritoriale, a të raporteve tregtare, madje as sipas kulturës së përbashkët apo të historisë, me një fjalë, në asgjë që i përket të së kaluarës, por krijoi bashkësi krejtësisht të re, të bazuar ekskluzivisht në besim (fe), në një Zot²⁰.

Hapin e parë të cilin e mori Muhammedi a.s. në shtetin e ri, ishte ndërtimi i xhamisë, e cila nuk ishte vetëm për namaz, porse ishte shkollë, ku mësonin muslimanët. Aty tuboheshin fise të ndryshme, ku i zgjidhnin mosmarrëveshjet e veta, aprovoheshin vendimet për ndërprerjen e luftërave eventuale, zgjidheshin të gjitha problemet me të cilat ballafaqoheshin muslimanët. Xhamia shërbente edhe si ndërtesë e parlamentit, ku mbaheshin seancat e Këshillit Konsultativ dhe merreshin vendimet²¹.

Hapin e dytë që e mori Muhammedi a.s. ishte vëllazërimi i muslimanëve (muhaxhirëve-mekas dhe ensarëve-medinas). Me vëllazërimin e këtillë anulohen të gjitha dallimet në bazë të origjinës, racës, fisit apo kombit²².

Muhammedi a.s. në marrëveshje me medinasit (muslimanët, idhujtarët, hebrenjtë dhe të krishterët) urdhëroi që të hartohej një

¹⁹ Osman N. Hadžić, op. cit., fq. 29.

²⁰ Rozhe Garodi, *Gjallërimi islamik*, Gjakovë 1991, fq. 6.

²¹ Muhammed Hamidullah, *Muhammed a.s.- Život i vëllimi i I*, Zagreb 1977, fq. 166, (Më tej vetëm M. Hamidullah-I).

²² Muhammed Ali Nakavi, *Islami dhe nacionalizmi*, Prishtinë 1997, fq. 86.

dokument, i cili do të jetë bosht i bashkimit të banorëve të Medinës. Dokumenti i hartuar me atë rast është kushtetuta e parë e shkruar në botë²³.

Teksti i kushtetutës përmban parime të një politike të fortë dhe të marrëdhënieve të drejta shoqërore, me liri dhe demokraci. Në të cekën detyrat dhe të drejtat e qytetarëve dhe të kryetarit të shtetit. Përcaktohen qartazi principet e mbrojtjes dhe të politikës së jashtme, vendoset sistemi i sigurisë në rast të dëmeve të mëdha. Garantohet liria e të gjitha religjioneve, e veçanërisht për hebrejtë të cilëve me akt kushtetutar u garantohet barabarësia me muslimanët në të gjitha qështjet e jetës së përditshme.

Kushtetuta në veprat bashkëkohore të historisë ndahet në nene dhe në togje nenes²⁴. Ajo përmban 70 nene²⁵, mirëpo disa duke pasur parasysh nenet e përsëritura dhe ato të ngjashmet, kushtetutën e ndajnë në 52 nene²⁶. Është me rëndësi të ceket se dokumenti në fjalë nuk është hartuar plotësisht përnjëherë, por siç thotë M. Hamidullahu²⁷, disa nene që kanë të bëjnë me hebrejtë, ka mundësi që të jenë shtuar më vonë²⁸.

Pas hartimit të Kushtetutës, Muhammedi a.s. bëri një varg kontaktesh me fiset fqinje, me qëllim që t'i përfitoj, të lidh kontratë me ata për ndihmë reciproke²⁹. Në bashkpunim me ta vendosi t'u bëjë presion idhujtarëve të Mekës sepse i kishin uzurpuar pasuritë e muslimanëve dhe u kishin shkaktuar dëme të shumta. Kështu dërgohen ekspedita të ndryshme të cilat ua ndërprenin rrugën karavaneve tregtare mekase³⁰. Për këtë, në vitin e dytë pas hixhretit (624)

²³ M. H a m i d u l l a h u - I, op. cit., fq. 175

²⁴ Cituar sipas: Resul Rexhepi "Karta e Medinës (es-Sahife) ose kushtetuta e parë e shoqërisë islame", *Edukata Islame*, nr. 58/59, Prishtinë 1996, fq. 58.

²⁵ Shih: Nijaz Shukriç *Povijest islamske kulture i civilizacije*, Sarajevo 1989, fq. 163; Resul Rexhepi, op. cit., fq. 58.

²⁶ M. H a m i d u l l a h - I, op. cit., fq. 175.

²⁷ Po aty, fq. 176.

²⁸ Tekstin integral të kushtetutës shih: M. Hamidullah-I, op. cit., fq. 182-186; Nijaz Shukriç, op. cit., fq. 167-173; Resul Rexhepi, op. cit., fq. 67-75.

²⁹ V e h b i S. G a v o ç i, op. cit., fq. 120.

³⁰ Po aty, fq. 141.

mekasit dërguan ushtri të fuqishme kundër Muhammedit a.s. (në mbrojtje të karvanit mekas që vinte nga Siria). Beteja u zhvillua në Bedër. Kurejshët edhe pse trefish më shumë se muslimanët, pësuan disfatë duke lënë në fushën e betejës 70 të vrarë dhe po aq robër³¹.

Pas një përgatitjeje një vjeçare, mekasit sulmuan Medinën, që të hakmirren për disfatën në Bedër. Me këtë rast ishin katër herë më shumë se muslimanët, prap se prap pas një beteje të përgjakshme në Uhud, u tërhoqën³².

Edhe hebrenjtë shkelën marrëveshjen duke shkaktuar turbullira e çrregullime³³.

Pas tërë këtyre Muhammedi a.s. mori masa ndaj fiseve hebreje: fisin Benu Kajnuka në vitin 624 e largoi nga Medina dhe e konfiskoi pasurinë e tyre³⁴; fisin Benu Nadir gjithashtu e largoi nga Medina në vitin 625³⁵.

Hebrenjtë e larguar vendosën kontakte edhe me disa fise në veri, në jug dhe në lindje të Medinës³⁶. Gjatë kontakteve që patën, ata vendosën që të bejnë një mobilizim të fiseve arabe dhe ta sulm-ojnë Medinën. Kështu, të bashkuara, fiset arabe e sulmuan Medinën në vitin 627. Muslimanët me këtë rast përdorën një metodë të re të luftës, e cila deri atëherë nuk ishte praktikuar në tokat arabe, ajo është hapja e hendeqeve. Muslimanët gërmuan hendeqe në anën veriore të Medinës (sepse anët tjera ishin të përforcuara me shkëmbinj natyrorë). Në këtë mënyrë u rezistuan idhujtarëve, të cilët kur e panë hendekun, u befasuan shumë³⁷.

³¹ Më gjerësisht shih: M. Hamidullah-I, op. cit., fq. 195-200; S. el-Mubarekfuri, op. cit., fq. 212-240; Vehbi s. Gavoçi, op. cit., fq. 143-151.

³² Më gjerësisht shih: S. el-Mubarekfuri, op. cit., fq. 258-301; Vehbi S. Gavoçi, op. cit., fq. 168-181.

³³ Për këtë ka fakte të shumta, shih: S. el-Mubarekfuri, op. cit., fq. 246-249.

³⁴ M e h m e d H a n x h i q, *Muhamedi alejhi selam*, Prishtinë, pa vit botimi, fq. 23.

³⁵ Po aty, fq. 24.

³⁶ M. H a m i d u l l a h - I, op. cit., fq. 205-206.

³⁷ Më gjerësisht shih: S. el-Mubarekfuri, op. cit., fq. 316-329.

Gjatë kësaj lufte, hebrenjtë e fisit Benu Kurejdha, që gjendeshin ende në Medinë, shkelën marrëveshjen dhe u ngritën kundër muslimanëve³⁸.

Pas tërheqjes së koalicionit të idhujtarëve pa ndonjë sukses, Muhammedi a.s. i sulmoi hebrenjtë dhe pas një rrethimi prej disa ditësh ata u dorëzuan. Me ndërmjetësimin e fisit el-Evs, Muhammedi a.s. vendosi që hebrenjtë t'i gjykojë Sa'd ibn Muadhi (prijës i fisit el-Evs dhe bashkëpunor i kahmotshëm i Benu Kurejdhasve)³⁹.

Muhammedi a.s. në vitin 628 niset për në Mekë, që të vizitojë Ka'ben, të bëjë umren. Mirëpo, mekasit vendosën që asesi të mos i lejojnë të hyjnë në Mekë, dhe për këtë arsye muslimanët u ndalën në Hudejbi. Me këtë rast lidhën me mekasit një marrëveshje. Marrëveshja u lidh me 12 Shkurt 628⁴⁰ dhe përbëhej prej pesë pikave kryesore:

1. Armpushimi në mes të dy palëve për një afat dhjetëvjeçar.
2. Muhammedi a.s. detyrohet që të kthejë secilin që ikë nga Kurejshët dhe pranon fenë Islame.
3. Kurejshët nuk janë të detyruar që ta kthejnë atë që ikë nga ana e muslimanëve.
4. Kush dëshiron prej fiseve arabe të hyjë në aleancë me kurejshët, mund të hyjë. Kush dëshiron që të hyjë në aleancë me muslimanët (përveç kurejshëve), mund të hyjë.
5. Muhammedi a.s. të kthehet këtë vit pa e bërë vizitën e Ka'bes, dhe të vijë vitin e ardhshëm, pasi të dalin kurejshët nga Meka. Por, edhe atëherë mos të qëndrojnë më shumë se tri ditë dhe mos të kenë armë me vete me përjashtim të shpatave të mbyllura.

Me këtë marrëveshje bëhet edhe njohja e parë ndërkombëtare e shtetit islam⁴¹.

Misioni i Muhammedit a.s. nuk ishte i kufizuar për ndonjë vend të caktuar apo popull të caktuar sepse në Kur'an thuhet:

³⁸ Osman N. Hadžić, op. cit., fq. 81.

³⁹ S. el-Mubarekfuri, op. cit., fq. 323.

⁴⁰ Osman N. Hadžić, op. cit., fq. 219.

⁴¹ Osman N. Hadžić, op. cit., fq. 213.

“Ne të kemi dërguar për tërë njerëzit që t’u sjellësh lajme të gëzueshme dhe t’u tërheqësh vërejtjen, por shumica e njerëzve nuk e dinë”

(Kur’an 34:28)

Në këtë kohë Muhammedi a.s. i dërgon emisarët e vet tek perandorët, mbretërit, princërit, kryeparët e fiseve, që ishin më të njohur në atë kohë. Emisarët me vete bartnin mesazhet me të cilat atyre u shpallnin: Të pranojnë Islamin-fenë e All-llahut; të pranojnë se nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi a.s. është rob dhe i Dërguar i Tij (All-llahut). Përmbajtja e mëtutjeshme e mesazhit varej nga ajo se kujt i dërgohej⁴². Me marrjen e mesazheve disa kaluan në Islam, kurse disa me arrogancë e refuzuan madje edhe emisarët i likuiduan.

Pas dy vitesh paqeje, në vitin 630, mekasit e shkelën marrëveshjen, duke e luftuar një fis-aleat të Muhammedit a.s.⁴³. Si rezultat i kësaj ishte sulmi i Muhammedit a.s., i cili me 10 000 muslimanë, e sulmoi Mekën. Muhammedi a.s. e mori Mekën pa luftuar fare.

Si fitimtarë që ishte, ai i tuboi të gjithë qytetarët e Mekës, u përkujtoi veprat e tyre të liga: torturimin e besimtarëve, plaçkitjen e pasurisë së tyre, mbytjen e tyre, masakrimin e xhenazeve të tyre ... e në fund u tha : “All-llahu u faltë, shkoni të lirë, asnjë padi kundër jush sot nuk do ta pranoj, ju jeni të lirë”⁴⁴.

Vetëm 10 vjet pas themelimit të shtetit Islam në Medinë, i tërë gadishulli Arabik, si dhe disa territore të Palestinës dhe të Irakut me dëshirë e pranuan fenë Islame

Vlen të ceket se vetëm brenda dy vitesh, sa zgjati marrëveshja e Hudejbisë, fenë Islame e pranuan më shumë persona se sa e kishin pranuar që nga fillimi i Thirrjes Islame.

Me 23 shkurt 632 Muhammedi a.s. shkon në Mekë që të kryej haxhin. Atje takon 140 000 besimtarë nga të gjitha viset e Arabi-

⁴² Më gjëresisht për mesazhet shih: Qemajl Morina “Diplomacia islame në dritën e mesazheve të Pejgamberit a.s.”, *Dituria islame*, nr. 60, gusht 1994 Prishtinë, fq. 5-12.

⁴³ O s m a n N. H a d ž i ć, op. cit., fq. 87.

⁴⁴ M. H a m i d u l l a h - I, op. cit., fq. 222.

së që kishin ardhur t'i bashkohen atij në haxhillëk. Muhammedi a.s. në Mekë mban një hytbe me 8 mars, dhe në pika të shkurta e qartëson porosinë e misionit të vet⁴⁵.

Me t'u kthyer në Medinë, Muhammedi a.s. sëmuret dhe me 8 qershor 632 ndërron jetë⁴⁶.

Muhammedi a.s. i la njerëzit në një fe monoteiste, themeloi shtetin pa anarki, vendosi ekuilibrin harmonik në mes shpirtit dhe trupit, xhamisë dhe shtetit. T'i rikujtojmë fjalët e M. Hartit për Muhammedin a.s.: "Muhammedi është personalitet prijatar si nga aspekti religjioz, ashtu edhe nga ai politiko-shoqëror, respektivisht, si forcë lëvizëse e çlirimeve arabe. Me të drejtë ai mund të mbajë vendin e parë si udhëheqës politik më me ndikim në histori⁴⁷.

Mbase para së gjithash ai ka qenë i Dërguari i All-llahut-Resulull-llah.

RREGULLIMI SHTETËROR NË MEDINE

Administrata

Me formimin e shtetit Islam në Medinë, në personalitetin e Muhammedit a.s. u mishëruan disa cilësi, si cilësia e kryetarit të shtetit, e gjykatësit të njerëzve, e pejgamberit etj. Kështu në të u bashkuan pushteti ekzekutiv dhe pushteti ligjdhënës, bashkë me atë që u përcillte njerëzve nga feja në cilësinë e tij si Pejgamber - i Dërguar i All-llahut⁴⁸. Mirëpo, edhe përkundër pozitës së lartë dhe autoritetit që gëzonte në mesin e vet ai prapëseprapë për çdo çështje konsultohej me shokët e tij. Konsultimi bazohej në parimin Kur'anor të Shurasë (marrëveshjes reciproke). Ku në Kur'an thuhet:

⁴⁵ O s m a n N. H a d ž i ć, op. cit., fq. 100.

⁴⁶ P o a t y, fq. 103.

⁴⁷ M a j k ë l l H a r t, *100 Personalitete më me ndikim në histori*, Tetovë 1997, fq. 13.

⁴⁸ D r. A b d u - l k e r i m Z e j d a n i, "Individi dhe shteti në sheriatin islam", Shkup 1994, fq. 15.

“... dhe konsultohu me ta në punë. E kur të vendosish, atëherë mbështetu tek All-llahu ...”

(Kur'an 3:159)

Muhammedi a.s. kishte vezirë ose ministra Ebu Bekrin dhe Umerin.

Kur ndonjëri nga fiset e pranonte Islamin, Muhammedi a.s. e emëronte kryeplakun e tyre si mëkëmbës të vetin dhe u dërgonte mësues të fesë. Mëkëmbësi kryente detyrën e imamit në xhami dhe në luftë. Mund të ishte edhe gjykatës, mbledhte tatimin dhe zekatin te fisi i vet, si dhe lajmëronte Muhammedin a.s. apo ndonjë emisar të tij për të gjitha punët e rëndësishme që ndodhnin brenda në fis⁴⁹.

Mëkëmbësit, Muhammedi a.s., i zgjidhte sipas aftësive që kishin dhe i shpërblente për punën që kryenin. Paga mujore prej 30 derhemëve të cilën e merrte mëkëmbësi i Mekës (në vitin 8 hixhri) na njofton se sa kanë qenë pagat e funksionarëve të shtetit Islam

Muhammedi a.s. gjithashtu i kishte edhe emisarët e vet, me anën e të cilëve i dërgonte letrat dhe porositë e veta. Në letra vënte vulën ku në tre rreshta shkruante “ MUHAMMED, RESUL, ULL-LLAH”. Rreshtat lexoheshin nga poshtë e duke shkuar lartë, ashtu që emri i All-llahut të jetë mbi të gjithë⁵⁰.

Sistemi ekonomik

Në fushën e ekonomisë, mësimet themelore janë marrë prej Kur'anit. Politika ekonomike në Islam është precizuar në Kur'an me këtë⁵¹:

“... që ajo të mos qarkulloj ndërmjet pasanikëve tuaj...”

(Kur'an 59:7)

Të gjitha rregullat e Kur'anit, veçmas ajo e zekatit, shkojnë kah ajo që të pengojnë grumbullimin e pasurisë në një sferë të shoqërisë dhe mjerimin në sferën tjetër. Në Kur'an, në mënyrë të

⁴⁹ M u h a m e d H a m i d u l l a h - I I, op.cit., fq.180.

⁵⁰ M r. Q e m a j l M o r i n a, shih shenimin 42., fq. 7.

⁵¹ M. H a m i d u l l a h, *Hyrje në Islam*, Shkup 1985, fq. 15.

prerë hudhet poshtë çdo sistem shoqëror, ku pasuria do të formonte hierarkinë politike. Ai këtë shprehimisht e thotë:

“Kur dëshirojmë që ta zhdukim një qytet, atyre që janë aty, dhe janë dhënë pas luksit dhe bëjnë mbrapshti, i lëshojmë që të humbin në theqafje – zbatohet fjala e dhënë kundër tyre – dhe e shkatërrojmë me themel”

(Kur'an 17:16)

Këtu urtësia e shariatit është në faktin se individi edhe nëse fiton pasuri, prapëseprapë ai nuk është pronar i vërtetë dhe ekskluziv i saj. Në realitet pronar i vërtetë është All-llahu, kurse njeriu është rojtar i pasurisë, ashtu që disponimi i tij me pasurinë është i ngjashëm me veprimin e një të autorizuari, i cili është i kufizuar me vullnetin, udhëzimet dhe direktivat e mandatorit⁵² gjë që eksplikohet edhe në Kur'an ku thuhet:

“... dhe shpërndani (jepni falas) nga ajo që u ka dhënë në disponim ...”

(Kur'an 57: 7)

Të gjitha të ardhurat mblidheshin në Bejtu-l-Mal (arka qendrore shtetërore) e pastaj sipas nevojës ndaheshin në mesin e të varfërve⁵³.

Në vitin e dytë hixhri, muslimanëve u është urdhëruar që nga pasuria e tyre, e cila është përtej minimumit të caktuar, të paguajnë 2.5% prej kursimit vjetor të tyre (zekatin). Sipas direktivave kur'anore nga fondi i zekatit u jepet tetë grupeve⁵⁴.

Gjithashtu mbi një numër minimalë të të ardhurave pa zekat, fshatarët jepnin të dhjetën e të vjelave, nëse tokën e ujit shiu ose lumi, ndërsa gjysmën e asaj (të pestën) nëse tokën e ujit nga pusi⁵⁵.

Në tregti dhe në eksploatimin e xeheve paguhej 2.5% nga vlera e pasurisë.

Dogana e karvaneve të huaja që hynin në tokat islame e arrinte të dhjetën.

⁵² Dr. Jusuf Kardavi, *E drejta Islame*, Shkup 1995, fq. 19.

⁵³ Osman N. Hadžić, op. cit., fq 244.

⁵⁴ Kur'an 9:60.

⁵⁵ M. Hamidullah, *Hyrje në Islam*, op. cit., fq. 158.

Ekziston edhe një taksë, 2.5% në kursimet, ar dhe argjent. Të gjitha këto taksa në kursime e kanë detyruar individin që të aktivizojë pasurinë e vet, e jo ta grumbullojë.

Pas luftës së Bedrit, në vitin 624, muslimanët për herë të parë mbloodhën prenë e luftës, të cilën Muhammedi a.s. e ndau në pjesë të barabarta në mes të luftëtarëve. Po në të njëjtin vit, pas përleshjes me fisin Benu Kajnuka dhe shpërnguljen e tyre në Siri, kemi shpalljen e parë për ndarjen e presë së luftës:

“Dhe ta dini se nga ajo që e fitoni, një e pesta është për Allahun dhe Profetin, edhe për të afërmit, edhe bonjakët, edhe të varfërit, edhe udhëtarët...”

(Kur'an 8:41)

Kjo kishte të bëjë me 1\5, ndërsa 4\5 tjera ndaheshin mes luftëtarëve në pjesë të barabarta.

Lidhur me transaksionet Muhammedi a.s. bëri disa ndërrime në praktikën e gjeratëhershme. Ai pranoi ato lloje që nuk konfrontoheshin me parimet e shariatit, e ato që konfrontoheshin i ndalonte ose i ndërronte me të reja.

Prej atyre që i ndaloi janë:

- Shitja e gjërave të ndaluara (haram), si: pijet alkoolike, derrat, idhujt...

- Shitja e pasigurtë (kontratën e cila ka hapësirë për konflikt).

- Manipulimi me çmimet e tregut.

- Kamata⁵⁶ dhe çdo gjë që rrjedh nga ajo, si dhe

- Mallkoi deponuesin e artikujve me qëllim që më vonë kur të mungojnë ata artikuj ai t'i shesë me çmime të larta⁵⁷.

⁵⁶ Me ndalimin e kamatës (Kur'ani 2:278-279) është vendosur norma e përherëshme e rregullimit publik të shoqërisë islame, e cila do të thotë ndalesë dhe heqje jasht ligjit çdo lloj të rentës dhe të gjitha format e të fituarit parazitator, d.t.th. të përvetsuarit e të mirave në bazë të posedimit të thatë, si fenomen i kundërt me botëkuptimet morale dhe bazat në të cilat mbështetet rregullimi publik islam. (Alija Izetbegović “Deklarata islame”, Shkup 1993, fq. 32).

⁵⁷ Më gjëresisht shih: Dr. Jusuf Kardavi “Hallalli dhe Harami në Islam”, Shkup 1997, fq. 255

Të gjitha këto i bëri me qëllim që të vendoset drejtësia ndërmjet njerëzve, të përhapet solidariteti dhe ndjenja e sentimentalizmit në mes të tyre, dhe ajo që të fuqishmit të mos munden që përmes monopolit, interesit, kamatës dhe të tjerave që pasojnë pas tyre, të eksploatojnë të dobëtit dhe që kapitali të mos qarkullojë vetëm në duart e të pasurve.

Sistemi ushtarak

Në kohën e Muhammedit a.s. ushtria nuk ishte e përherëshme, por mbliidhej dhe organizohej sipas nevojës. Çdo musliman moshërritur, i aftë për të mbajtur armë, ka qenë i obliguar që të shkojë në luftë. Muhammedi a.s. personalisht për çdo vit i kontrollonte të rinjtë e Medinës dhe vendoste se kush është për luftë e kush jo. Në rast lufte vetëm jepej kushtrimi dhe paraqiteshin luftëtarët, bëhej evidentimi i tyre dhe caktohej vendi i nisjes për në luftë. Secili ushtarë paisej me shpenzimet e veta, e në rast nevojë, shokët e pasur të Muhammedit a.s. shkruinin pasurinë e tyre për pajisjen e të varfërve me mjetet e nevojshme për luftë⁵⁸.

Në ekspedita të ndryshme ndryshonte edhe numri i luftëtarëve. Vetë Muhammedi a.s. mori pjesë në 26 luftëra⁵⁹.

Ushtarëve në atë kohë u jepej një lloj page, e cila nuk ishte e rregullt. Preja e luftës në tërësi i dorëzohej pushtetit, i cili ndalte 1/5, kurse 4/5 tjera ua shpërndante në pjesë të barabarta luftëtarëve.

Gjatë luftës ushtria bënte dallimin ndërmjet luftëtarëve dhe popullatës joluftuese të armikut. Popullata joluftuese siç janë: gratë, fëmijët, pleqët, të dobëtit, murgët etj. për ushtrinë muslimane ishin të paprekshëm.

Muhammedi a.s. ka qenë njeriu i parë i cili u vendosi suaza të fuqishme marrëdhënieve ndërkombëtare dhe dha ligje të sakta mbi luftën dhe paqën.

Askush para tij nuk erdhi me idenë se edhe për zhvillimin e luftës, do të duhej të ekzistoj një kodeks etik dhe se marrëdhëniet

⁵⁸ M e h m e d H a d `i, op. cit., fq. 48.

⁵⁹ P o a t y, fq. 49.

ndërmjet popujve mund të zhvillohen duke nisur nga fakti se njerëzimi paraqet një tërësi⁶⁰.

Ndër këshillat që Muhamedi i jepte ushtrisë, para nisjes në luftë ishin: “Mos i vritni njerëzit që janë duke ndenjuri nëpër vendet e adhurimit”, “Mos vritni pleq, fëmijë apo gra”, “Mos i vritni Murgët në manastire” etj.⁶¹.

Përveç këtyre rregullave, muslimanët gjatë luftës kishin edhe disa parime të cilat nuk guxonin t'i shkëlqenin. Këto parime kishin të bëjnë me të drejtat e armikut në luftë. Kryesisht rregullat që bëjnë me të drejtat e armikut, mund t'i përmbledhim në:

1) Ndalohet tortura me zjarr; ushtarit musliman i ndalohet që kundërshtarin ta djeg të gjallë.

2) Ndalohet sulmi ndaj kundërshtarëve të plagosur (që nuk luftojnë).

3) Robërit e luftës nuk lejohet të vriten (përveç mizorëve dhe barëbarëve).

4) Askush nuk guxon të lidhet e pastaj të vritet.

5) Ndalohet plaçkitja e popullsisë; nëse ushtrisë i nevojitet diç prej pronës së atyre që nuk luftojnë, atë duhet blerë

6) Ndalohet plaçkitja e vendbanimeve, shkatërrimi i tyre dhe dëmtimi i pronës së atyre që nuk luftojnë.

7) Ndalohet gjymtimi i kufomave (në atë kohë arabët i gjymtonin kufomat e armikut, e ndodhte t'ua përtpypnin të brendëshmet e tyre, në shenjë urrejtje, si me rastin e luftës së Uhudit ku xhaxhajt të Muhamedit (Hamzës) ia përtpypin veshkët).

8) Armikut duhet t'i dorëzohen kufomat e tyre.

9) Ndalohet shkelja e marrëveshjes së lidhur me armikun.

10) Ndalohet sulmi pa shpalljen paraprake të luftës ndaj cilit do armik, etj.⁶².

Muslimanët duke vënë në jetë këto parime edhe përballë armiqëve më të përbetuar, madje edhe gjatë zhvillimit të operacioneve

⁶⁰ M e v d u d i, *Të kuptuarit e drejtë të islamit*, Prishtinë 1994, fq. 54.

⁶¹ M e v d u d i, *Të drejtat e njeriut në Islam*, Shkup 1992, fq. 53.

⁶² Më gjërësisht shih: Po aty, fq. 52-57.

luftarake, ku dihet se zakonisht emocionet e urrejtjes e të nervozizimit ngadhënjëjnë mbi arsyt, kanë treguar tolerancë të jashtëzakonshme. E këtë e dëshmon edhe historiani dhe filozofi francez, Gustav Lebon, i cili në librin e tij "Civilizimi Arab", kur flet për pushtimet arabe thotë: "Është fakt i pamohueshëm se komuniteti botëror nuk njih pushtues më zemërgjerë se arabët (muslimanët), e as fe me tolerante se feja islame"⁶³.

RRETHANAT KULTURORE - ARSIMORE

Arabët në pikpamje të arsimimit dhe kulturës ishin në një shkallë të ulët. Mirëpo pas shpalljes hyjnore, ata të frymëzuar nga Kur'ani dhe porositë e Muhamedit a.s., me një shpejtësi të jashtëzakonshme arritën një zhvillim dhe përparim të gjithanëshëm.

Thirrjen e qartë dhe urdhërin e prerë për dituri, lexim dhe shkrim e shohim në një serë ajetsh të Kura'nit dhe në porositë e Muhamedit a.s.. Asgjë nuk është më e qartë se fjala hyjnore:

"Lexo, në emër të Zotit tënd, i cili të ka krijuar."

(Kur'an 96:1)

apo thënia tjetër

"Thuaj: A janë njëlloj ata që dinë dhe ata që nuk dinë?"

Mësim marrin vetëm të mençurit"

(Kur'an 39:9)

Gjithashtu edhe porositë e Muhamedit a.s.: "Kërkone diturinë qoftë edhe në Kinë" ose "Kërkimi i ditorisë është detyrë e domosdoshme e çdo muslimani e muslimaneje".

Këto porosi e edhe shumë të tjera, nuk mbeten vetëm fjalë të shkruara, por ato menjëherë kalojnë në praktikë. Edhe pse në fillim muslimanët ishin shumë të varfër, shohim se si robërit e luftës së Bedrit (që dinin shkrim e lexim) në vend që t'i lirojnë me kundërshpërblim, atyre ua vejnë kusht lirimi, mësimin e dhjetë fëmijëve musliman (shkrim e lexim)⁶⁴.

⁶³ Cituar sipas Dr. Jusuf Kardavit *E drejta islame*, op. cit., fq. 47.

⁶⁴ M. H a m i d u l l a h - I, op. cit., fq. 196.

Muhamedi a.s. përpiqej maksimalisht që të arsimoheshin edhe femrat, madje edhe skllavet, për këtë kishte caktuar një ditë të veçantë, kur mësonin femrat⁶⁵

Muhammedi a.s. përhapte diturinë, jo vetëm në Medinë, dërgonte njerëzit e dijshtëm edhe në vendet tjera, kah do që e kishin pranuar Islamin.

Nga ajo që e pranuan, zgjodhën vetëm atë që i përgjigjej kulturës Islame, kurse atë që nuk pajtohej me kulturën Islame e largonin. Kështu ata pranuan dhe e përdorën diturinë e ndërtimit, endjes prodhimit, detarisë, bujqësisë, blegtorisë ... Gjithashtu tek ata zhvillohet kozmologjia e astronomia, sepse ceremonit fetare ishin të lidhura me këto disiplina. Pastaj zhvillohet medicina, metorologjia, e shkenca tjera⁶⁶.

Kështu kultura islame dalëngadalë përhapet në rrethin e Medinës, saqë para se të vdesë Muhamedi u eliminua analfabetizmi nga mesi i muslimanëve në Medinë, e gjithashtu u çrrënjos edhe injoranca⁶⁷.

KARAKTERISTIKAT THEMELORE TË SHTETIT ISLAM

Bashkësia shtetërore e muslimanëve në krye me Muhamedin a.s. kishte këto karakteristika:

- Fe e politikë shkonin bashkë, sepse misioni i pejgamberisë së Muhamedit a.s. ishte i lidhur me funksionin e shefit të shtetit.
- Shpallja hyjnore ishte si ligj themelor i shtetit Islam.
- Qeverisja e drejtpërdrejtë e popullit në fushat e qeverisjes në punët e përditshme, gjykimit të shumicës i nënshtrohej edhe vet Muhammedi a.s..
- Koncepti unitar i shtetit, unitariteti i kësaj bashkësie u manifestua në çdo akt jetësor, privat apo publik, përmes drejtësisë shoqërore, me anën e së cilës, secili merr pjesë në jetën qytetare.

⁶⁵ M. H a n x h i q, op. cit., fq. 54.

⁶⁶ Më gjërësisht shih: M. Hamidullah-II, op. cit., fq. 93-114.

⁶⁷ D r. M u h a m m e d E l – M e s ' a r i, *Në botën e mendimit*, Shkup 1994, fq. 13.

- Fryma demokratike e qeverisjes së Muhamedit është pika e pestë themelore që e karakterizon shtetin Islam⁶⁸.

Karakteristikat e përgjithshme islame

Islami është mënyrë komplete e jetës: ai mëson jo vetëm për besim, por edhe për rregullat shoqërore të sjelljes. Përveç asaj, ai përkujdeset për praktikimin dhe funksionimin e ligjit të tij. Islami nuk pranon që kjo jetë të jetë qëllim në vete, përkundrazi, Islami mëson se duhet besuar në jetën e amshuar. Moto themelore e tij është ajo që e shpalli Kur'ani: "... për këtë botë të mira dhe për atë (ahiretin) të mira..." Islami nuk kufizohet vetëm me lavdërim të së mirës dhe qortim të ligës, por përcakton shpërblime dhe dënime, si shpirtërore ashtu edhe materiale. Kështu sa u përket dënimeve, përpiqet që në zemrat e njerëzve të mbjell frikërespekt ndaj Zotit, përmes gjyqimit pas ringjalljes dhe denimit me zjarr. Por prapë nuk kënaqet me këtë, ai ndërrmer të gjitha mjetet e mundshme në fushën e sanksioneve materiale, dhe këtë për të larguar njeriun nga padrejtësia dhe e keqja. Islami me këto duket se ia ka arritur qëllimit. Ne shohim se si besimtarët agjërojnë edhe pse askush nuk i detyron, e japin zekatin edhe atëherë kur shteti nuk e di sasinë e pasurisë së tij etj.⁶⁹

Karakteristikat e ligjit islam

Ligji islam (sheriati) është prania e vullnetit të Zotit në jetën e njeriut në përgjithësi. Ky vullneti i Zotit është i shfaqur në parimet e përgjithshme të shënuara në burimet themelore të Islamit, respektivisht, në Kur'an dhe në Sunnet. Sheriatin për herë të parë e ka realizuar Muhammedi a.s. në Medine. Në fillim, ai merrej me probleme të thjeshta e praktike të jetës së përditshme, por me kalimin e kohës u bë kompleks dhe gjithpërfshirës.

⁶⁸ H a l i d B u l j i n a, "Postanak države", në "Takvimi"-1998, Novi Pazar, fq.178.

⁶⁹ M. H a m i d u l l a h, *Hyrje në Islam*, op. cit., fq. 109.

Esenca e shariatit konsiston në atë që kurrë të mos ndahet raporti i njeriut ndaj natyrës dhe ndaj njerëzve të tjerë prej lidhjes ndaj Zotit, dhe se prejardhja e tij hyjnore nuk përmban në vete kurrfarë mangësie apo shtangimi. Sheriati bartë në vete vitalitetin krijues. Pra fjala është për atë, që prej realitetit të drejtpërdrejtë historik ai nxjerr dhe vepron me parimet e përherëshme që i mundësojnë zgjidhjen e problemeve bashkëkohore⁷⁰.

Të shqipëtuariat e masave përkatëse për ndëshkim dhe preventivë, është gjithsesi sfera më evidente e administrimit të Sheriatit. Këto masa janë sferë e politikës juridike nën kompetencat e gjykatësit. Para gjykatësit shtrihet hapësira e gjërë për ndërmarjen e masave përkatëse ndëshkimore me qëllim që t'i ndërpriten rrënjët të keqës nga njëra anë dhe nga ana tjetër, me qëllim të sendërtimit të mirëqenies dhe progresit mbarënjëzësor⁷¹.

Në islam gjyqet nuk janë nën kontrollin e pushtetit ekzekutiv. Gjyqi e nxjerr pushtetin e tij, drejtpërdrejtë nga sheriatit dhe i përgjigjet vetëm Zotit. Gjykatësit caktohen nga ana e qeverisë, por kur ata një herë e zënë fronin e tyre, atëherë udhëhiqen vetëm sipas ligjeve të Zotit, organet dhe funksionarët e qeverisë nuk mund të mbesin jasht jurisdiksioneve legale, madje edhe zyrtari më i lartë shtetëror është i detyruar të paraqitet para gjyqit, qoftë si paditës apo si i paditur. Sunduesit dhe të sunduarit janë subjekt të të njëjtit ligj dhe nuk mund të ketë kurrfarë diskriminimi në bazë të pozitës, të fuqisë apo të privilegjit. Islami është për barazi dhe me përpikëri i përmbahet parimit të tillë, qoftë në shoqëri, në ekonomi apo në fushën politike⁷².

Thënë shkurt ligji islam shquhet nga shumësia e burimeve të tij, nga sferat e gjëra të "sjelljes", të cilat ai i mbulon, si dhe nga shkalla e parimeve fetare, morale dhe ligjeve të veprimit, të cilat ai i përmban. Ai i përcakton njeriut një përgjegjësi më të madhe, ndërsa veprimit më tepër pasoja, sa që ndoshta mund të gjenden në

⁷⁰ R. G a r o d i, op. vit., fq. 39.

⁷¹ J. K a r d a v i, *E drejta Islame*, op. vit., fq. 29.

⁷² M e v d u d i, *Të drejtat e njeriut në islam*, op. cit., fq. 16.

sistemet e tjera të krahasueshme të ligjit dhe të sjelljes. Ai shtron para njeriut caqe përtej sensit të tij të atypëratyshëm të kohës dhe hapësirës, duke e konceptuar Zotin si një pjesë integrale të çdo situatë të veprimit.

Bashkim Avdiu, Prishtina

Arabs and the period of Muhammed

s u m m a r y

In this short reflection, you have an opportunity to enter into a wide door of knowledge, where you may find a lot of accurate guideances that talk about the building of this “Historical Tower” since its beginning.

Here you can read.

Information about historical, geographical, political, social, cultural and educational knowledge into two periods: before and after the birth of the Profet s.a.w.s.

Other accurate informations in terms of economical and religious conditions.

After that he used to protect this piety by the proof from the Holy Qur’an, by proving that in the uplifting of this Tower there is need for a lot of efforts and sweats.

There is no other way of reconstructing a new society endowed with a new mentality and universal concepts of the happiness of the life.

Under the spirit of the state of Madina, was applied a tolerant and obligative policy, inspired from the Qur’an and Sunnah. Those two wings of the balance in Islam build up:

- Islamic Shar’iah – jurisdiction that challenges even the modern constitutions.

- Establishment of economic sistem.
- Military coordination (as a base of state).
- Cultural and educational ilminisation.

A rapid development in the structure of this emblem of a society with Islamic reflections, till today was made the most sublime nature and the most peaceful in the human soul.